

دوغرو املا

الفبا سی

لسانمزك عنصر اصلي و اساسي اولان توركجه كلمه لري مضر و زائد حركه ايله حروفدن قورتارمق صورتيله كندمزك بولونان و بوندن صكره آليبوب كندمزه مال ايدلسي ايجاب ايدن هر كلمه نك هر كس طرفندن آنجق بر صورتده اوقونوب بر شكلده يازيلاجق حاله افراغي لزومندن باحث و معارف نظارت جليله سنك اخيراً نشر ايلديكي املا رساله سنه قارشى بعض مطالعاتى شامل مقدمه ايله برى توركجه، ديكرى لسانمزه مستعمل عرب و عجمجه كلمه لره عائد آيرى آيرى ايكي ألفبا كتابخى و بو كتابلرك معلملره مخصوص برر خلاصه لريني محتويدير.

• مطالعات و تنقيداتى حاوى اوله رق كوندورلسى آرزو
بيوريلاهق مکتوبلرك محل ارسالی:
چاناق قلعه ده مبعوث سابق يحيى سزاي

محمود بك مطبعه

۱۳۳۸

املا مزه متعلق ملاحظه

عمومه خطاب

مستشرقينك غرب توركجهسى اطلاق ايتدكلى لسانز توركجه ،
عجمجه ، بر چوغى ده اويدورولما اولق اوزره عربجه [۱] ايله
توركجه لشديرلش روجا ، ارمنيجه ، روسجا ، ماجارجا ، بولغارجا ،
صربجا و سائرجه كلهلك بر خليطه سيدر . هر قوم اقوام سائردهن
آلدينى كلهلى كندى لسان اصلينه قلب و كنديسنك مالى عد اتمش
اولدينى حالده توركلر يالكز عرب و عجمك غبرى اقوامدن آلدقلى
كلهلى توركجه لشديروپ عربى فارسى لسانلردن آلدقلى كلهلك
عربيليكنى ، فارسيليكنى محافظه اتمش و حتى كندى كلمات اصليله لى
بيله عربى فارسى كلهلك توركجه كلهلك كنه موافق اوليان قاعده تحرير لى
تابع طوتمق غفلتنى اختيار ايلشردر .

مقصدمى تماميله ايضاح ايدى بيلمك ايچون لسانزده كى كلهلك اصلاً
توركجه اولانلر يله صكردهن الوب توركجه لشديرلش بولمانلرىنى عربيليكنى

[۱] عربجه اولدلىقى ذها بيله قوللاقمده اولديمز كلهلك هبسى حقيقى
عربجه اوليوب ايجلردن برطاقى لسان عربده مجهول و برطاقى آخر معناه موضوع
اولمىله عربجه نك ساخته سيدر .

فارسیلکینی محافظه ایتدکاری حالدله اسانمزده تداول ایدن عربی فارسی
کلهلردن تفریق ایلله آری آری بسط مطالعه ایده جگم .
هراسان کلهلردن ، کلهلرده حرفلرله بونلری هجالاندیران حرکهلردن
تشکل ایدر . غرب تورکجهسی نامی آلمش اولان اسانمزده کی تورکجه
کلهلرک حروف طبعیهسی بیرمی بش حرفدن عبارت اولان [ا ب پ
ت ج چ خ د ر ز ژ س ش غ ف ق ک ل م ن و ه ی]
حرفلریدر .

حرکه طبعیهسی ده بونلردن [ا و ه ی] حرفلریدر . اشوبیرمی
بش حرفدن [ب پ ت ج چ خ د ر ز ژ س ش غ ف ق ک
ل م ن] حرفلری یالکیز حرفلک و [ا و ه ی]
حرفلری هم حرفلک همده حرکهلک ایدر . حرکهلک ایتدیکی زمان (ا)
حرفی قالین اوستونلک ، (ه) حرفی اینجه اوستونلک ، (و) حرفی اوتره لک ،
(ی) حرفی اسره لک خدمتلیری کورور .

تورکجه کلهلرک طبعیتی بونلردن باشقا نه حرف نه ده حرکه قبولنه غیر
مساعد ایکن حرفلرمزه ث ح ذ ص ض ط ظ ع ه حروف عربیهسی
و حرکه مزده اسره ، اوستون ، اوتره ، شده حرکه رسمیه عربیهسی
علاوه ایدلمش و ایشته بوخطا هم کله تورکیه نیک بلکه یوزتورلو اوقونوب
یازلمسینه ، تورکلرک املاسز و علمسز قالمسینه سبب اولمشدر .

هیچ احتیاجمز اولمادیغی و مخارج تلفظیه من دخی بولونمادیغی حالدله
تورکجه کلهلرمزه ادخال ایدلمش اولان ث ح ذ ص ض ط ظ ع ه حرفلری
املاده (س ، ه ، ز ، د ، ت ، ا) حرفلریله مبادلات وقوع بولمسینه و کلهلر-
مزک متعدد اشکالده یازلمسینه بادی اولویور . مثلاً (داغ) ی (طاغ) ،

(دار) ی (طار) ، (دواول) ی (طاول) ، (آرابا) ی (عربہ) ،
(سانجی) ی (صانجی) ، (تاوشان) ی (طاوشان) ، (دام) ی (طام)
(دوقوز) ی طقوز یازانلر بولنیور .

حرکۂ رسمیه ایسہ ہر گہ بی متعدد اشکالہ اوقوتیور . مثلاً چاغ
تایجادہ وتورک دیلرینک غرب تورکجہ سی کبی چاغ تاجادان ایرلش مهم
بر شعبہ سی اولان قازان تورکجہ سندہ (کوبالا ک) (کہ بہلہ ک) طرزندہ
یازیلان وبوکلہ نک تاثیر زمانلہ تحول وبلکہ تسکمل ایتش برشکی اولوب
کلہ لمزک حرکۂ حرفیہ طبعیہ سیلہ یالکز بر حالہ اوقونابیلہن شو
(کلہ بہک) کلہ سی حرکۂ رسمیه عربیہ ایلہ بوکون (کلک) صورتندہ
یازیلاراق بوکلہ نک ناصل اوقوناجعی سمماً معلومی اولیانلر جہ :

کھل - بہک	کیل - بہک	کؤل - بہک	کؤل - بہک*
کھل - بیک	کیل - بیک	کؤل - بیک	کؤل - بیک
کھل - بؤک	کیل - بؤک	کؤل - بؤک	کؤل - بؤک
کھل - بؤک	کیل - بؤک	کؤل - بؤک	کؤل - بؤک

[۰] = اشارتی (کورمک) مصدرندہ کی صوت مضمومی ویرر . = اشارتی دہ

(کولمک) مصدرندہ کی صوت مضمومی ویرر .

کہ - لہ - بہک کی - لہ - بہک کو - لہ - بہک
کہ - لہ - بیک کی - لہ - بیک کو - لہ - بیک
کہ - لہ - بۆک کی - لہ - بۆک کو - لہ - بۆک
کہ - لہ - بۆک کی - لہ - بۆک کو - لہ - بۆک

کہ - لی - بہک کی - لی - بہک کو - لی - بہک
کہ - لی - بیک کی - لی - بیک کو - لی - بیک
کہ - لی - بۆک کی - لی - بۆک کو - لی - بۆک
کہ - لی - بۆک کی - لی - بۆک کو - لی - بۆک

کہ - او - بہک کی - او - بہک کو - او - بہک
کہ - او - بیک کی - او - بیک کو - او - بیک
کہ - او - بۆک کی - او - بۆک کو - او - بۆک
کہ - او - بۆک کی - او - بۆک کو - او - بۆک

كه - لو - بهك كي - لو - بهك كو - لو - بهك كو - لو - بهك
 كه - لو - بيك كي - لو - بيك كو - لو - بيك كو - لو - بيك
 كه - لو - بوك كي - لو - بوك كو - لو - بوك كو - لو - بوك
 كه - لو - بوك كي - لو - بوك كو - لو - بوك كو - لو - بوك

صورتلارنده تورلو تورلو اوقونمسنه سبب ويريليور .

ث ح ذ ص ض ط ظ ع ، حرف عربيلريله حركه رسميه عربيه نك
 كلمه لرمله كيرمه سي مدرسه لر مزدن ، مدرسه لر مزك احوالندن نشأت
 ايتمشدر .

بزده تحصيل اوتهدن بري كتابلري هپ عربى فارسى لسانلريله محرر
 مدارسه مخصوص ومنحصرايدى . مدامين وماذونين مدارس يالانكز
 كتب والسنة عربيه وفارسيه ايله اشتغال ويازدقلى كتابلري بولسانلرله
 يازوب تورجه اولاراق وجوده كتيردكلى آئاردهده تورجه كلمه لرذن
 زياده كلمات عربيه وفارسيه استعمال ايدرلردى . تورجه يازى به هيچ
 اهميت ويزمزلردى . عربى فارسى لسانلريله وفرت اشتغالك ، بولسانلرك
 يازيلريله حاصل ايديلن استيناسك بادي اولديغى اعتياد سائقه سيله تورجه
 كلمه لرك املاسى اصول املاى عربك تحت تأثيرنده قالارق كلمات عربيه
 وفارسيه به خاص اولان سالف الذكر حرفلرله حركه رسميه تورجه كلماته
 داخل اولمش وبونلرك املاسى بوزمشدر .

معلوم اولديغى وجهله عربى فارسى كلمه لرده بري قيصه بري اوزون

اولماق اوزره ايكي نوع هجاواردر . مثلاً ايکيشر هجاردن متشکل (دعا)
(بجا) کلهرينک برنجی هجاری ايکنجی هجاليينه نسبتله قيصه وايکنجی
هجاری برنجی هجاليينه نسبتله اوزوندردر .

قيصه هجالي حركه رسميه، اوزون هجالي، حركه حرفيه ايله حركه
لیدر . ايكي نوع هجانك اظهاری طيبي ايكي نوع حركه ايله ممکندر .

حالبوکه تورکجه کلهلرک هجالي ايله اوزونلی قيصه لی اولميووب هپ
برطولدهدر . مثلاً (کیتدم) (کلدم) (قاجدم) (قوشدم) کلهلرنده کی
(کیت، دم، کل، دم . قاج، دم، قوش، دم) هجالي رينک طول تلفظیلری
يکديکرينه مساويدر . شو حالده تورکجه کلهلرک طول اعتباريله برنوعدن
عبارت اولان هجالي برنوع حركه ايله، يا حركه رسميه يا خود حركه
حرفيه ايله حركه له مک ايجاب ایدر . تورکجه کلهلرک محتاج اولدقلری حركه
ايسه حركه رسميه اولميووب حركه حرفيهدر . زیرا تلفظی ترسيمدن
عبارت اولان املاده اساس بو ترسيمک توحيدی، هر کلهنک يالکيز برشکلده
يازيلوب برشکلده او قونا بيلمه سنک تأمينیدر . هجالي رينک هپسی ويا بعضیسی
حركه رسميه ايله حركه له نن هر هانکی تورکجه برکلهنک يالکيز برشکلده
او قونمسنک قطعياً امکانی يوقدر . بونک بويله اولديغی يوقا ریده مثال اوله رق
ذکر اولونان و حركه رسميه ايله حركه لی بولونان (کلبک) کله سنک
يوز بوقادار تورلواو قونمسیله ثابتدر . وبو کله بتون هجالي حركه حرفيه
ايله (کله بهک) شکلنده يازيلينجا بر تورلودن باشقا او قونمسنک احتمالی
اولديغی سويله مک ايسه زائددر . [۱]

[۱] غرب تورکجه سنک یعنی بزم تورکجه مزک اصلی ومنشأی اولان جاغاتا مجاده
دخی هر مضمومدن صکره واو، هر مکسوردن صکره يا، هر مقتوحدن صکره
ألف کتيرلک قاعده مطردهدر .

ایشته هم حرکت رسمیه همده حرکت حرفیه به محتاج اولان عربی فارسی کلماته مخصوص اصول املا به تبعیت ایدیلهرک حرکت حرفیه دن باشقا حرکت قبول ایتیه بن تورجه کله لرده حرکت رسمیه دخی استعمال اولونمسی و فضله اولارق ث ح ذ ص ط ظ ع ء حرف عربی لرینک ده قوللانمسی املا تورکینک وحدتی ، تلفظی ترسیم خصالتی رفعا یتمشدر .

احوال مدارسه تغیر عارض اولارق وتدریسات مدرسه لردن مکتبلره انتقاله باشلایارق عربی فارسی لسانلریله اشتغال آزالد قجه تورجه کله لر منر املا طبعیلرینی آلمغه یوز طوتمشدر .

نیتیه کیم دونه قدر [یغمور ، قچاق ، یتاق ، نجاق ، چتال ، قباق ، قباق ، بیرام ، قپو ، کوچک ، یورطه ، یغورت ، بغدادی ، بلغور ، بلغار ، چقور ، کمرک] شکل لرنده یازیلا گله ن برچوق کله لر بوکون [یاغمور قاقاق ، یاتاق ، یاناق ، ناجاق ، چاتال ، قباق ، قپاق ، بیرام ، قپو ، قویو ، کوچوک ، یومورطه ، یوغورت ، بوغدا ی ، بولغور ، بولغار ، چوقور ، کومروک] شکل لرنده یازلمقده بولونمشدر .

بویه خلاص تدریجی ایله اصول املا عربک تحت تأثیر و حاکمیتندن قورتلغمه ، زائد حرف لره زائد حرکتی کنندیسندن آلمغه باشلایان املامنر بر دور مهم انقلابه داخل اولمش اولیور . شوقادار که هر نوع انقلابات دوره لرینک جمله سنده اولدیغی کبی املا انقلابمزدخی واجب الازاله قاریشقلق اوصافی کوستر مکه بولنیور . اقوام جهانک کیر مکه اولدیغی دور جدیدک برشکل مستناده آچا جایی جدال حیاته تورک لک سلاح عرفان و صنعتله کیره بیلمه سی ، مدافعه نفس ایدد بیلمه سی ایچون بوقاریشقلمده بر آن اوله نهایت ویرمک لازمدر .

بوگون تورکجهدن باشقا برسانه واقف اولمايان هر تورک هر علمده،
هر صنعتده جاهلدر، دينليرسه حکمده پکده خطا ايدلميش اولور .
چونکه کندی يازيسي کنديسنه هيچ برشي اوکرة تهجک حالد
دکلدر .

مثلا خريطة جهان بر طرفه دورسون کندی ممالکينک خريطة سني
بيله دوغرو اوقومقدن، دوغري اوکرنمکدن عاجزدر .

تورکلرک بوگونکي حال پرشانيلرينک اسباب مهمه سندن بري وبلکه
برنجيسي کنديلرينه هيچ برشي اوکرنمکه صالح اولمايان يازيلري، دها
دوغروسو يازيمز اقلريد، يازيمز لقدن منبعث جهللريد .

بونلري بوجهلدن قورتارماق کلهلرينک املاسني يولنه قويغه، هر
کلمه سنک يالکز برشکلده اوقونوب برشکلده يازلمسنة وکندی يازيسي، کندی
کلهلري ايله مؤلفات علميه و فنيه وجوده کتيرلمسنة برچاره بولمغه متوقفدر .
بوده تورکجه کلهلرده حرکه رسميه عربيه ايله برلريني (س، ه،
ز، د، ت، ا) حرفلري طوتان (ث ح ذ ص ض ط ظ ع) حروف
عربيه سني قوللانماقله قابل اولور .

مقصد نمايله حاصل اولمق اوزره بوندن باشقا يايلاچق برايش دها
وارددر. اوده با، به، (بيلمک دهکي) بي، (يييق دهکي) بي، (بوغاز دهکي)
بو، (بوناقد دهکي) بو، (بورهك دهکي) بو، (بوهرکي) بو، صورتلرنده
بولنان سکيز صوٹ هجائيمزک (ا و ه ي) حرفلرن دن عبارت درت
حرکه ايله اظهارندن تولدايمکده اولان قاريشق قلغک اوکنه کچمکدر .

چونکه (ا) حرکه حرفيه سي يالکز قالين اوستونلک (ه) حرکه
حرفيه سي يالکز ايجه اوستونلک خدمتلريني کورمکده ايسه ده (ي)

حرکه حرفیه سی بری قالین بری اینجه اولاراق ایکی نوع اسره لک و (و)
حرکه حرفیه سی آچیق قالین، قایالی قالین، آچیق اینجه، قایالی اینجه اولاراق
درت نوع اوتره لک خدماتی ایفا ایتمکده در .

(ی) حرکه حرفیه سنک ثقیلی خفیفندن تفریق ایچون مجرد
حالنده قالین اسره لک ایتدیکی زمان مثلاً (یازدی) کله سنده کورلدیکی کی
قیوریغی زیاده اولاراق شویله (ی) و اینجه اسره لک ایتدیکی زمان مثلاً
(ده ری) کله سنده کورلدیکی کی قیوریغی آزا اولاراق شویله (ی)
یازمایدیر . و حال متصلبندده قالینی (ایلدی) کله سنده کورلدیکی کی شویله
(ی ، ی) اوجی قالدیق و یوکسک دندانی و اینجه سی (ایلک) کله سنده
کورلدیکی کی شویله (ی ، ی) دندانی باشسز و چیقندیس آزا اولاراق
تحریر اولونمایدیر . و درت نوع اوتره لک تعیین انوعی ایچونده مثلاً
اوجاق ، اوشاق ، اوردک ، اوردک کله لرنده کورلدیکی وجهله (و)
حرکه حرفیه سنک اوزرنده شو (۸) اشارتک درت مختلف وضعی
استعمال ایدیله لیدیر .

خلاصه ، تورکلر یازیسزلقدن قورتلق ایچون تورکجه بولونان
وبوندن صکره خارجدن آلتوب تورکجه اشدریله جک اولان کله لرده
حرکه رسمیه ایله (ث ح ذ ص ض ط ظ ع) حرفلری قوللانماملی
وسکسز صوت هجائیزک درت حرفدن عبارت اولان (ا و ه ی)
حرکه حرفیه لرله اظهارنده کی مخاذیرک ازاله سی ضمنده بونلردن
درت نوع اوتره لک ایدن (و) حرکه حرفیه سی اوزرینه درت وضع
مختلفده شو (۸) اشارت قونیا لاراق اوتره لک انوعی تعیین وایکی

نوع اسره لك ایدن (ی) حرکه حرفیه سنك غیر متصل حالنده قیوریغی
ومتصل حالنده دندانی آزویا چوق کوستریله رك اسره لك خفیفاری
ثقیلارندن تفریق قلملی در . معادله املائییه مرك دستور حلی بودر .

فقط لسانمزده عرب وعجم لسانلرندن داخل اولمش وکندیبلرنده
حرکه رسمیه ایله ث ح ذ ص ط ظ ع حرفلری بولونمش اولان کلهلرده
متداول و بولنردن حرکه رسمیه یی قالدردمق ، ث ح ذ ص ض ط ظ ع
حرفلری چیقارمق غیرقابل اولدیغندن لسانمزدن اخراجنهده امکان
اولمیان بولکلهرك کندی قواعد املائییه نریله دوام استعمالی ضروریدر .
بو حالده یازیمزك ایچنده یینه مختلف الاملا کلهلر بولوناچاق دیمکدر .
شوراسی لایقیله معلوم اولمیدرکه مقصد بولکون لسانمزده موجوداولان
عربی فارسی تورکی کلهلرك املاسنی توحید ، بولنرك اوچنكده املا لرینی
املا ی تورکی یه توفیق اولمیب یالکمز موجود تورکجه کلهلره برابر تورکجه
یازیمزی علم وفن اوکرتمک قادر برحاله کتیرمک اوزره بوندن صکرده
تورکجه به ادخال و مال ایدیله چك اولان علمی وفنی کلهلرك همیزك آنجاچاق
برشکلده اوقویاییله چکی وجهله توحید و تثبیت املا سیدر . یازیمزده
قولالاتقده اولان عربی فارسی کلهلرك تعقیب ایتدیکمز مقصدله ، الد
ایتمک ایسته دیکمز منفعتله هیچ بر مناسبتی یوقدر . کندی یازیمزله فن
وصنعت تحصیل مقصدیله موجود تورکجه کلهلرك وحید الاملا برحاله
قولنسی چاره سی بولنه رق بو چاره ایله لسانمزده یینه املا لر ی واحد وثابت
یکلرله لغات والفاظ فنییه وصناعیه ادخالی اسبابی احضار ایدلمش اولمقدن .

يازمزده بتون هجالي حرکه حرفيه ايله متحرك کلماتک مقداری چوغا-
لدلقدن باشقا برشی ياپلایور .

کندیمزک اولان واولاجاق اولان کلهلرک هر کس طرفندن آنجاق
رتورلو اوقونوب بر تورلو یازیلاچاق بر حال آلمسک و بوحالده بولونان
کلهلرک چوغالمسک لسانمزده کی عربی فارسی کلهلره نه تعلقی ونه ضرری
واردر ؟ هیچ .

يازمزده بعض عربی فارسی کلهلرک املاي اصلیلريله بولنمسکده
کندی کلهلرمزده یازیلاچق برایشه نه مناسبتی ونه کی برحق مداخله سی
واردر ؟ یینه هیچ .

بونکله برابر یازیمزده هجالي هب حرکه حرفيه ايله متحرك و(ث ح
ذ ص ض ط ظ ع ء) حرفلرندن عاری کلهلر اوقادار چوغالاچاق ، اوقادار
چوغالاچاقدرکه ایچنده حرکه رسمیه ايله حرکه لی و(ث ح ذ ص ض ط
ظ ع ء) حرفلريله یازیلی عربی فارسی کلهلرک مقداری هیچ مشابه سنده
قالاچاقدر . چونکه :

۱ . — یازیمزده الیوم تداول ایتسکده اولان عربی فارسی کلهلرک
بر قسمی طبقی تورکجه کلهلر کی تماماً حرکه حرفیه لی اولدینی کی
ث ح ذ ص ض ط ظ ع ء حرفلرندن ده عاریدر . مثلاً قانون ، نور ،
روز ، شان ، شایان ، شاد ، شاه ، شاهانه ، جاری ، ایجار ، ایجاب
کی کلهلر بوقبیلدندر .

۲ . — عربی فارسی کلهلرک بر قسمی ده کثرت استعماللرندن دولایی
عادتا تورکجه لشمه رک عموم هجالي تورکجه کلهلر کی حرکه حرفیه ايله
حرکه لشمکده در .

مثلاً شمعدان ، چرخ ، خرمن ، نعنح ، سحاب ، ترفنده . طائفه ،

مطبخ، مشربه، پیشین، تخم، همشهر... کبی نیجه نیجه کله لر بوقبیلندر که بوکون بونلر استعمالی تکرار ایده ایده تورکجه ده تلفظ اولندقلری وجهله جمله سی حرکت حریفه ایله شامدان، چارق، خارمان، نانه، ساله ب، تورقاندا، تایفا، موتواق، ماشرابا، پشین، توخوم، همشهری... صورتلرنده سویله نیلوب یازیلا کلسکده در.

۳. — موجود تورکجه کله لرک برطاقنک ده بتون هجاری حرکت حریفه لی اولمقله برابر بونلرک هجالترنده الیوم حرکت رسمیه بولنانلرینک اشبو حرکتلری دخی بالاده عرض ایلدیکم دستوره توفیقاً بوکره حرکت حریفه یه تبدیل ایدیه جکدر.

۴. — موجود تورکجه کله لرمنک بعضیلرنده استعمال اولنمقله بولنان ت ح ذ ص ط ظ ع، حرفلرینک یه لرینه س، د، ز، د، ت، ا حرفلری قونیا لاجقدر.

۵. — حرکت رسمیه دن خلاصمنک نتایج مهمه سمندن اوله رق محتاج اولدیغمز الفاظ ولغات جدیدیه یی هر کس طرفندن یالکز برشکلده یازیلوب برشکلده اوقونا جاق حالده اخذواقبیه سه امکان حاصل اولمش اوله جغه نظراً اشبویکی کله لر تورکجه لهمجه لرده بولنه بیلدیکی تقدیرده هجاری عیب حرکت حریفه ایله حرکتلرک شرطیه آلتوب بتون هجاری حرکت حریفه لی بولنان موجود تورکجه کله لرمنه علاوه قلنه جقدر.

۶. — تورکجه لهمجه لرده بولونامیان کله لر عربی فارسی لسانلرندن آ لینا جاق فقط املالرینک کندی املامنه توافق ایتسی ایچون بولسانلردن لسانمه کچیر یله جک یکی کله لرک هجالترنک ذاتاً و تماماً حرکت حریفه لی اولمسنه

وکندیلرنده ث ح ذ ص ض ط ظ ع ء حرفلرینک بولنامسنه دقت اولنه جقدر .

۷ . — مقابللری تورک و عرب و عجم لهجه لرنده بولنه میه جق اولان لغات و کلمات فنییه و صناییه غریب دن عیناً اخذایدیلرک هیچ برمانع بولندی جته تله عموم هجالیی تورکجه کله لرکی منحصرأ حرکت حریفیه ایله حرکت له نه جقدر .

بویله بتون هجالیی اساساً حرکت حریفیه ایله متحرک و باخود استعمال اولونا اولونا تورکجه لشمش بولمسندن دولایی حرکت رسمیه لری حرکت حریفیه و (ث ح ذ ص ض ط ظ ع ر ء) حرفلری (س ه ز د ت) حرفلرینه منقلب اولدقلری حالده لسانمزدده موجود بولنان عربی فارسی کله لرله کذلک هجالیی کافه سی حرکت حریفیه لی اولمق و کندیلرنده ث ح ذ ص ض ط ظ ع ء حرفلری بولونماق شرطیله السنه عربیه و فارسیه دن و نییه بتون هجالیی تورکجه کله لرکی حرکت حریفیه ایله حرکت له نهرک السنه غریبه دن آله جاق یکی کله لر عائد اولدقلری لسانلره اولان مناسبتلری هیچ قاله آله یه رق کندی لسانمزه مال و لغاتمز میانسه ادخال قلنه جقدر .

شوملا خطاته کوره لسانمزدده سکز طاقم کله حاصل اولمش اولیور .
برنجی طاقم . — هجالیی کافه سی اوتهدن بری حرکت حریفیه ایله حرکت لی بولنان و کندیلرنده ث ح ذ ص ض ط ظ ع ء صرف عربیلری یولنمایان تورکجه کله لر . (کیتدی ، کیردی ...) کی

ایکینجی طاقم . — هجالیی رسمیه حرکت رسمیه و کندیلرینه ث ح ذ ص ض ط ظ ع ء حرفلری کیرن واشبو حرفلری بوکره (س ، ه ، ز ،

د ، ت ، ا) حرفلرينه و حرکه رسميه لری حرکه حرفيه يه قلب ايديله جك
اولان تورجه کله لر . (طاول ، طاوشان ...) يهرينه (داوول ،
تاوشان ...) و (کادی ، کچدی ...) يهرينه (کهلدی ،
کهچدی ...) کی

اوچنجی طاقم . — اسانمزده اونهدن بری مستعمل اولوب ذاتاً
وتماماً حرکه حرفيه ايله حرکه لی و (ث ح ذ ص ض ط ظ ع ء) حرفلرندن
عاری بولنان عربی فارسی کله لر . (نور ، ایجار ، ایجاب ، ناشاد ..) کی
دردنجی طاقم . — استعمال اولونا اولونا عادتاً تورجه لشمش اولمیرله
منحصراً حروف و حرکه تورکیه ايله و تورکلرجه تلفظ اولندقلری وجهله
یازلمقده اولان عربی فارسی کله لر . (چهارشنبه ، پنجشنبه ، مشمع ..) يهرينه
(چارشامبا ، پهرشه مبه ، موشامبا ..) کی

بشنجی طاقم . — تورجه لهجه لرده بولنه بیله جك و کندیلری (ا ب
پ ت ج چ خ د ر ز ژ س ش غ ف ق ك ل ل م ن و ه ی)
حرفلریله یازیلاراق و هجاری کاملاً حرکه حرفيه ايله حرکه له نه رك
آلیناجاق اولان یکی کله لر .

آلتنجی طاقم . — هجالریك كافه سی حرکه حرفيه لی اولمق
و کندیلرنده (ث ح ذ ص ض ط ظ ع ء) حرفلری بولنماق شرطیه
السنة عربيه و فارسیه دن الیه بیله جك یکی کله لر .

یذنجی طاقم . — هجالریك كافه سی حرکه حرفيه ايله حرکه لئك
و کندیلری یا لکز (ا ب پ ت ج چ خ د ر ز ژ س ش غ ف ق ك ل ل م ن و ه ی)
حرفلریله یازلمق شرطیه السنة عربیه دن عیناً
اخذینه احتیاج عظیم بولنان یکی کله لر .

(تهلهفون ، بیسیقهلت ...) کی .

سکزنجی طاقم . — لسانمزده متداول اولوب هجالتونده حرکه رسمیه وکندیله رنده ث ح ذ ص ض ط ظ ع ، حرفلری اولدینی حالده کماکان بوحرکه وحروف ایله استعمال اتمک مجبوریتونده بولندیغمز عربی فارسی کلهلر . (باطل ، عاطل ، عاجز ، قطع ، تأمل ، تنقیص ...) کی .

اشبو سکز طاقم کلماتدن عینی لباسی لابی ، عینی املائی حائر برکل تشکیل ایدرک جملهسی لسانمژک کلمات اصلیهسی حکمنه کیرمژک اولان بدی طاقمک مقدار عمومیهسی یک مهم بریکونه بالغ اولوب اسکیدن لسانمژه کیرمش وهجالتونده حرکه رسمیه وکندیله رنده (ث ح ذ ص ض ط ظ ع ،) حرفلری بولنش اولان وعلی حاله قالملری ضروری بولنان یعنی آیری کسوه ، آیری املا ایله سکزنجی طاقی تشکیل ایدن عربی فارسی کلهلرک مقداری بویکونک بلکه یوزده ایکسینه ویا اوچنه دوشه جکدر .

مقداری بو صورتله بوراده یده تنزل ایدمژک و املا لری کندی کلهلر مژک املا لری نه اویماباجاق اولان وبرخیلیسیده حقیقی عربجه اولمایان عربی و فارسی کلهلرده حرکه رسمیه ایله (ث ح ذ ص ض ط ظ ع د) حرفلریک استعمالی ضروریدر ،

دییه لسانمژک عنصر اصلی و اساسیهسی اولان تورکجه کلهلرده بو حروف وحرکه بی ابقا ایله بوکلهلری یوز تورلو یازوب یوز تورلو اوقومقده دوامه وبونلری شکل واحده اوقویوب یازاماقدن واشد احتیاج ایله محتاج اولدیغمز الفاظ وکلمات فیه وصناعیهی همزک یالکزر برشکده اوقویاجنی وجهله لسانمژه آلاماقدن متولدجهلمزی ادامه یه کندیغزی نهدن مجبور عد ایدم ؟

بومجبوریتی قبول ایتمک استقلال لسانه دخی مالک اولسی لازم کلن
تورک ملت معظمه سنک مستقل بر لسانه، مستقل برواسطه عرفانه صاحب
اولقی حققی تصدیق ایتمه مک و حال جهالتنک تمادی ایدوب کیتمسنه راضی
اولقی دیمکدرکه بویله بر حرکت هر تورک ایچون شبهه سز نفر تله قارشیلاناجاق
برمئلندر .

کله لر مزک هر کس طرفندن بر شکلده یازیلوب بر شکلده اوقونمسی،
تورکجه یازینک کندیسنک اولان واوله جق اولان کله لرله فن وصنعت
تحصیلنه واسطه اوله جق بر حاله قونلسی فائده عظیمه سنک یازیمزده کوزه
چار یاچاق هیچ بر تبدل احداث ایدلمکسزین حصوله کتیرلمکده اولمسی ده
جدا دفته شایاندر. حرفلر مزک شکلری دیکشدر لمه یور. اوتهدن بری
بولندقلری حال اوزره باقی قالیور. یازیمزده موجود اولوب لسان
ادبیاتمزک عناصر اعتلا س عد اولنان عربی فارسی کله لرله ایلشیلمه یور،
بولنرده علی حاله ابقا ایدیلیور. یاییلان شی کله لر مزده مضر اولان زواندک
خذف و طر حندن واونلرک املالری سنک حال طبیعی لرینه وضعندن عبارتندر.
حرکه رسمیه تورکجه کله لرده مضر وزاندر، اوچیقار یلیور .
ث ح ذ ص ظ ع ء حرفلری تورکجه کله لرده مضر وزاندر،
اونلر چیقار یلیور ایکی نوع حرکه. و دو قوز حرف زاندا یله هیچ بری
بر شکلده اوقونوب یازیله میان و تورکوره هیچ برشی اوکره تمه یهن تورکجه
کله لر دن حرکه رسمیه ایله اشبو دو قوز حرفک اخراجیله یالکیز بر شکلده
اوقونوب بر شکلده یازلمسی وهرشی اوکره تمه سی مو فقیقی الده ایدیلیور .
علاوه اوله رق ایسه هیچ یکی برشی یاپلایور. چونکه هجالرده منحصر آ
قوللانیلاجاق اولان حرکه حرفیه یازیمزده ذاتاً موجوددر .

(و) حرکه حرفیه سنک اوزرینه قونیلجا (۸) اشارتی ده اوتهدن
ری معلوم وحتى بعض کتب مطبوعه ده بیله مستعملدر. قالا قالا خفیفی
تقلیدن تفریق ایچون (ی) حرکه حرفیه سنی ایکی نوع قیوریق و دندان
ایله یازماق کیفیتی قالیورکه بونک ده رده ده کهر بر یکیلک صورتنده
تلقی ایدلیه جکی شبهه سزدر .

معادله املایه منک بالاده عرض ایلدیکم دستور خلنک ساحه تطبیقه
وضعنک الک مهم خدمتی علوم و فنون غربیه نک تورکاره انتقانی، تورکار
آراسنده انتشارینی ممکن قیلمه سیدر . ذاتاً هدف اصلی ده بودر. علم و فن
شرقه دو غمش، غربده بویوبوب اوره مشدر .

غرب بوکون هرشیدن اول علماً و عرفاناً برمنبع فیضدر. منسوب
اولدینی دین عالی اسلامک دخی امرینه تبعاً اوفیض ایله نفیض ایتک هر
تورکه فرضدر . بو فرضیه نک ایفامی کله لرینک املاسنی غیر طبیعی
حالدن چیقارمقله، غربک علوم و فنونندن استفاده به آلت اوله بیلیمکه
صالح برحاله قویمقله قابلددر.

لسانمزه آلق احتیاجنده بولندیغمز فنی و صناعی لغات و کلماتک تورک
و قیود معروضه ایله عرب و عجم لهجه لرنده بولنه مدقلری تقدیرده غربدن
عیناً اخذی امور ضروریه دندر. کلمات علمیه و فنیه غربیه نک مقابللری تورکجه
لهجه لرده بولوناماسندن و بونلرک املای حاضر مزله غربدن عیناً اخذی
ممکن اولاماسندن دولایی شیمدی به قادر بعض علمی و فنی کله لرک لسانمزه
نقلنده لسان عربدن استفاده طریق اختیار ایدلمش و تورک لک عرب اولیوب
تورک اولدقلرینه و کله جهتیله اولان نقصانلری تورکجه لشمکه صالح و تورکجه

عدادینه داخل اولاجاق و برشکلدن باشقا اوقونامیه جق کله لرله ا کله محتاج و مجبور بولندقلرینه اهمیت ویرلمیه رک اورتایه مفرد و یا مرکب برطاقم عربی کله لر چیقارلمش ایسه ده بو کله لرک کافه سی تورکلرجه دوغرو اوقونابیللمکدن . لسان تورکینک دائرة تصرفنه کیره بیللمکدن محروم قالمش در .

مثلا (اوقسیژن) ، (ایدروژن) کلمات غریبه سنک مقابللری تورکجه ده بولنه مامسنه و تورکجه نک بو کونکی غیرطبیعی املاسیله (اوقسیژن) (ایدروژن) شکلرنده یازلدقلری صورتده بونلری هرکسک برشکلده اوقویه بیللمه سنک امکافی اولمامسنه بناء لسانمزده حقیقی و غیر حقیقی رطاقم عربجه کله لرک موجودیتندن جرأت آلنه رق (مولدالموضه) (مولدالماء) صورتلرنده عربجه یه ترجمه ایدلمشدر .

برکره تورکلرجه معلومیت و مجهولیت اعتباریله (اوقسیژن) ، (ایدروژن) کله لری نه ایسه (مولدالموضه) ، (مولدالماء) کله لری ده اودر . صکره ، (اوقسیژن) ، (ایدروژن) کله لری بویله تورکجه نک حروف و حرکه طبیعی سیله یالکیز برتورلو اوقونابیلور . (مولدالموضه) (مولدالماء) کله لری ایسه بلکه اوتوزار ، قیرقار تورلو اوقونابیلور .

بونلرک یالکیز برر تورلو اوقونابیللمه لری ایچون حرکه رسمیته عریبه لر . ینک حرکه حرفیه تورکیه یه تبدیلیله تورکجه نک دائرة تصرفنه ادخال ، تورکجه یه مال ایدلمشی ده المزده دکلدر . حالبوکه (اوقسیژن) و (ایدروژن) کله لرینک بتون هجالرینی بویله حرکه حرفیه ایله حرکه لکه هیچ برمانع بولندیفندن بونلرک هجالری بو صورتله جرکه حرفیه ایله حرکه لهنه رک هرکس طرفندن آنجاق برشکلده اوقونوب برشکلده یازلمی خصوصی